

De fermentato

spūs ptinet qđ subiūxit. Quod si ministratio mortis isris deformata in lapidibus: fuit in gloria: ita vt nō possent filij israel intendere in faciē moysi ppter gloriam vultus eius: que euacuat: quō nō magis ministratio spūs erit i glia. Nā si ministratio damnatōis gloria est: multo magis abūdat ministerium iustice in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit: in hac parte: ppter excellentem gloriam. Si em̄ q̄ euacuatur p gloriam est: multo magis q̄ manet in glia ē. Habentes igiŕ talē spem multa fiducia vti tur: et non sicut moyses ponebat velamen sup faciem suā: vt non intēderent filij israel in faciē eius quod euacuatur. Sed obtusi sunt sensus eorū vsq; in hodiernum em̄ diem: idipm velamē inlectione veteris testamenti manet non reuelatur: qm̄ in xpō euacuat: sed vsq; in hodiernū diem cuz legitur moysi velamen positum est super cor eorū. Cū autē conuersus fuerit ad dñm tunc auferetur velamen. Dominus autē spūs est. Ubi autē spūs dñi ibi libertas. Nos x̄o om̄s reuelata facie glia dñi speculantes in eādē ymaginē transformamur a claritate in claritatem. tāq; a dñi spū. Ideo habentes hāc administratōem iuxta q̄ misericordiā cōsecuti sumus nō defacimus. De occisione littere et viuificatōe spūs: supfluum mihi videt sup h̄ aliqd addere. Satis itaq; patet quia nec grecis pdest: nec nobis obest qđ de occidēte littera obiciūt. Quod at̄ assumūt de ppheta: venite in galgalaz impie agite: et sacrificate de fermentato laudē. intelligēdum est esse dictū aut approbando tale sacrificiū aut reprobandō. Sed si h̄ p̄cipit ppheta: vt scdm̄ eos loquar: illos occidit littera qui litteraz seruando de fermentato sacrificāt. At si hec reprobandō dictū est: qua fronte sacrificāt quod ppheta in sacrificiuz execratur: aut qua ratione hec in auctoritatez sibi assumūt

Quā h̄ hec ppheta non iubendo sed reprehēdō dixerit: dubium non est: vt cū hoc impie auctoritas sociauerit. Dixerat em̄. Venite ad bethel et impie agite. Et paulo post continuata increpatione ait. Et sacrificate de fermentato laudez. Aut ergo tanta ratione partem suā fermentarij defēdant: quāta suaz roborāt azimite: aut si nec illud valent: nec istud volunt. saltem non reprehendant azimitas. In terciā questiōe sic intelligo: mandatis quia greci detestatur nostra conubia: vbi cognati cognatis copulatur. Quod cur faciāt nullā video auctoritatem aut rationem. Nam si h̄ in suis fieri phibent conubijs: aut non extēdunt cognatōes vsq; ad septimā generatōem sicut nos aut impossibile videt seruari q̄ p̄cipiunt. Sunt em̄ sepe in vna cognatōe plus q̄ cētuz viri aut mulieres egētes coniugio. Totidē itaq; cognati ones inuenire necesse ē de q̄bus singulis singuli eligatur viri et mulieres quibus illa de vna cognatōe singulis singuli copulatur. Aut itaq; detestabilia sunt indubitātē eorū cōnubia si inter septēz generatōes sunt: nec debēt reprehendere nra quādo cognati cognatis cōiugunt de alia cognatōe q̄ nulla phibet auctoritas vel rō. aut impossibile est: vt dixi seruare q̄ p̄cipiūt vt scilicet tot cognati ones exquiratur ad vnius cognatōis conubia: que sūt in illa: viri et mulieres petētes coniugia. Quā h̄ sine omni auctoritate et ratione absq; dubio rationabiliter reputādum iudicatur.

Explicit Ep̄la de fermentato et azimio.
Incipit liber Anselmi Ep̄i in expositōem mēbroz vestimētoz et actū dei.

Ubicūq; sacra scriptura supsum diuinos libros in deo mot^o anime seu hūana membra describit idem caput ca

Expositio mēbroꝝ ⁊ actioni dei

pillos: oculos: palpebras: aures: nares:
os: labia: cor: ligua: ymaginē vterū ma-
nus dextrā: sinistrā: digitos: siue digitū
brachiū alias scapulas: venter: postero-
ra: pedes. **I**te motus anime irā: furore:
obliuioem penitētiā: recordatōem: et
alia hūc similia nō carnaliter iuxta hy-
storiā a rectō intelligētibz sciēda sunt
sicut a iudeis ⁊ plerisq; hereticis carna-
liter intelligēda sunt ⁊ cōfiteāda. **S**i q̄s
ad deū hūana mēbra seu motus aīe mo-
re hūano inesse credit: pculdubio ī cor-
de suo ydola fabricat. **I**git̄ vt dicū est fi-
guraliter deū caput ip̄a essentia diuini-
tatis eius que oīa p̄cedit et cui sūt om̄ia
subiecta intelligere debemus. **C**apillos
vero eius capitis sanctos angelos: seu
vniuersos electos tipice accipi oportet
de quo in sacramēto in libro Danielis.
Aspiciebā donec throni positi sūt: ⁊ an-
tiquus dierum sedit. **V**estimētū eius
quasi nix candidū ⁊ capilli capitis eius
quasi lana mūda. **H**ic em̄ signat̄ pvesti-
mētum candidū dei: quod et p capillos
capitis eius: factos videlicet angelos:
et multitudinē factōꝝ dealbatorū. **V**el
certe ideo capilli eius lane mūde cōpa-
rātur vt p hoc antiquus dix̄ eē credat̄.
Oculos dicat̄ habere: p eo q̄ oīa vi-
det: et nihil eū latet in cōspectu eius: vt
ait ap̄ls. **N**ulla creatura inuisibilis est:
oīa em̄ nuda ⁊ aperta sunt oculis eius.
Alter x̄o oculi respectu gr̄e eius intel-
ligūtur. vt est in psalmo. **O**culi dñi
sup iustos. **I**te ⁊ aliter oculi dñi p̄cepta
eius: p que lumē sciētie submīstrat mi-
stice accipiūtur: vt est illud in psalmo.
Preceptū dñi lucidū illū. ⁊c. **P**alpe-
bre dñi occulta et incōprehēsbilia iudi-
cia eius: siue spiritualis ī diuinis libris
eius locutio innuit̄. **D**e quib; occultis:
et incōprehēsbilibz sacramētis: atq;
iudicijs dicat̄ in psalmo. **P**alpebre ei-
us interrogant si. ho. id ē pbāt. **A**u-
res habere dicat̄ deus ppter hoc q̄ oīa

audit: ⁊ nihil eū subsilētio latet: de quo
in libro sapiētie scriptum est. **A**uris celi
audit oīa: et tumultus murmuratiōnū
non abscodef. **N**ares dei inspiratio
eius: ī corde fidelīū: vt est illud in libro
regum. **A**scēdit fumus de naribus eius
id est lachrymosa cōmpūctio penitētiū
ī spiratōe eius. **F**acies cognitio di-
uinitatis eius ad hoīes: de qua cogniti-
one in psalmo scriptuz est. **O**stēde nob
dñe faciem tuā ⁊c. **H**oc est dona nobis
cognitōem tuā: que cognitio p filiū ho-
minis hoīb; innotuit: ip̄o dicēte in euā-
gelio. **N**emo nouit p̄ez nisi filius: ⁊ cui
voluerit filius reuolare. **A**lter x̄o faci-
es dei significat̄ inuisibilē essentiā diui-
nitatis dei filij: de qua ip̄e dñs ad moy-
sen p angelū respōdens ait. **P**ostero-
ra mea videbis: faciē aut̄ meam videri
non poteris. **A**c si dicat̄ incarnationem
meā videbis: in nouissimis diebus: di-
uinitatem aut̄ meam videri nō poteris.
Os dei filius p̄ris: id est x̄ps domin⁹
p quo esaias p̄pheta ex p̄sona iudeoꝝ
affatus ait: quia os eius ad iracūdiā p-
uocauimus. **A**lter vero os eius: domi-
fermo eius iussio accipit̄: de quo sm̄oe
dñi p̄dictus p̄pheta ait. **O**s dñi locutū
est hec. **V**erbū de filius patris: per quē
oīa facta sunt. **D**e quo in psalmo. **V**er-
bo dñi celi fir. sunt ⁊c. et alibi. **V**isit de
us verbū suū et sa. e. et in euāgelio secū-
dum iohāne. **I**n principio erat verbū.
Lingua dei mystice significat̄ sp̄m̄ s̄-
ctū: p quē deus pater secretū suū mani-
festauit hoīb; vt in psalmo lingua mea
ca. scri. **L**abia dei mystice p̄sonātia vtri-
usq; testamēti intelligūtur. **D**e quibus
testamētis in prou. scriptū est. **D**iuina-
tio in labijs eius in iuditio non errauit:
cor ei⁹. **B**rachia dei p̄ris eius filius
intellectū: sicut est illud in esaiā p̄pheta
Et brachia mea populos iudicabunt.
Brachiū dei p̄ris singulariter filius ei⁹
accipit̄ et de quo **J**eremias ait. **E**t nūc

Expositio vestimētorum

ēne deus qui eduxisti pplm tuū de egip-
to in manu forti: et brachio extento id-
circo aut filius dei p̄ris brachiū dicitur
quia creatura electa ab ip̄o cōtinet̄.
Dextera dei p̄ris id est vnigenitus fili⁹
de quo in psalmo ex p̄sona hoīs assūp-
ti. **D**extera inquit dñi fecit virtutē. **A**li-
ter vero dñi dextera gl̄iam p̄ris et eter-
nā beatitudiez signat de quo in psalmo
ex p̄sona p̄ris in filiū. **S**ede a dextris
meis. **P**icit aut et dextera dei oīs electā
creatura in celo et in terra: sicut et p̄ sini-
strā eius intelligit̄ reproba creatura: id
ē demōes et oēs impij q̄ ad lenāpositi:
eterna supplicia sustinebūt. **M**anus
dei p̄ris fili⁹ et accipit̄: p̄ eo q̄ p̄ ip̄m fa-
cta sūt oīa sicut ē illd̄ i esaiā. **O**īa man⁹
mea fec̄: et factā sūt oīa. **A**lit̄ v̄o manus
dei pt̄as ei⁹ itelligit̄. **D**e q̄ pt̄ate i li. **J**e-
reimi scriptū ē. **S**icut lutū i manu figuli
ita vos i manu mea dom⁹ israel. **T**ē p̄
manus dñi flagellū accipit̄. **D**e cuius p̄-
cussione in sophonia p̄pheta scriptū ē.
Extēdam manū meā sup iudā: et super
habitatores Iherusalem et disperdam
de hoc loco reliq̄as baal zē. **P**ro qua
dñi pcussione beatus **J**ob de semetip̄so
ait. **M**anus dñi tetigit me. **D**igitus
dei singlariter sp̄s factus accipitur. **I**n
quo sp̄s factus lex duabus in tabulis la-
pideis in mōte **S**inai scripta narratur
Ip̄e em̄ scripsit: q̄ scribēda dictavit idē
sp̄s factus. **D**e quo sp̄s factus dominus
in euāgelio. **S**i ego indigito dei ei. de-
mo. id est. **S**i ego i sp̄u dei eitio de. **S**i-
cut em̄ digitus cū manu v̄l brachio: ma-
nus vero vel brachiū cū corpore vnum
sūt in natura: ita p̄f̄z filius et sp̄s factus
tres quidē p̄sone: sed vna s̄ba diuinita-
tis. **D**igiti dei pluraliter facti intelligū-
tur p̄pheti: p̄ quos sp̄s factus libros le-
gis ac p̄phetaz sua inspiratōe scripsit:
de q̄bus scriptū est **V**idebo celos tuos
opa digitor̄ tuor̄. **P**er celos em̄ libros
legis et p̄phetaz. p̄ digitos vero sc̄tus

vt dictum est p̄phetas insinuauit.
Imago dei p̄ris inuisibilis vnigenitus
filius: de quo ap̄ls. **I**mago dei inuisi-
bilis. **A**lter nāq̄ est ymago dei: in filio
suo quoniā non aliū de sed ex semetip̄-
so h̄ est ex s̄ba sua: p̄ oīa sibi similit̄ genu-
it et equalē. **A**lter v̄o aiām hoīs quaz
nō ex se id est de sua s̄ba sicut pleriq̄ he-
retici opinati sunt genuit. sed ex nihilo
creauit. **S**icut aliter ymago est cuiusli-
bet regis in filio eius. quē ex semetip̄so
sibi similit̄ genuit: id est hō hoīem. **A**lit̄
vero in annulo eius: siue intera ymago
eius expressa que nō est q̄d ip̄e: sicut fili-
us qm̄ naturaliter h̄ est q̄d et p̄f̄. **C**or-
dei p̄ris archanū sapientie eius mistice
innuit. **E**x quo verbū idē filiū suū im-
passibiliter sine initio genuit: ip̄o dicen-
te p̄pheta. **F**ructauit cor: meū verbum
bonū. **A**las h̄c dicit̄ de⁹ p̄ eo q̄ mo-
re auis electos suos: tanq̄ pullos: s̄ se
iūgit: fouet: et ab insidijs dyaboli et ma-
loz hoīm p̄tegit: bñ p̄pheta ait. **S**ub
vmbra alaz tuaz p̄tege me. **S**capu-
las dicit̄ h̄c deus: qz infirma mēbra ec-
clesie: quasi in scapulis suis portat. **D**e
quo in psalmo. **S**capulis suis obūbra-
bit tibi. zē. **V**enter dei secreta origo
s̄be eius accipitur. vnde in psalmo. **E**x
ytero ante lucifēz. **A**lter venter dei in-
comphensibilia iudicia eius. que rimari
nequeūt mistice insumātur. **D**e quo oc-
culto iudicio eius in libro **J**ob scriptuz
est. **D**e cuius ytero egressa est glacies: et
gelu. de celo q̄s genuit. **P**osteriora filij
dei incarnatio eius accipit̄. **D**e qua po-
steriori parte: fili⁹ in mōte synai ad mo-
ysen p̄ angelū loquens ait. **P**osteriora
mea videbis faciē aut̄ meā videri non
poteris. **P**edes dei stabilimētū v̄tutis
eius: eo q̄ vbiq̄ p̄sens et vniuersa illi s̄b-
iecta sunt: ip̄o dicēte per esaiā p̄pheta.
Celū mihi sedes est. **T**erra aut̄ scabellū
pedū meor̄. **A**lter pedes filij dei incar-
natio intelligit̄ que diuinitati s̄biecta ē:

membroꝝ ⁊ actuum dei

tanq̄ capiti: pedes sicut p̄ caput diuini-
tas: ita p̄ pedes eius hūanitas exprimi-
tur. De qua hūanitate in exodo scriptū
est. Videbāt dñm h̄ est moyses ⁊ aaron
et nadab ⁊ aliud ⁊. lxx. de seniorib⁹ po-
puli sub pedibus eius quasi lapides sa-
p̄hiri. ⁊ quasi celū cū serenū est. Sicut
aut̄ p̄ lapidē saphirinū celestes creatu-
ras: v̄l factos angelos: ita p̄ celū serenū
factā ecclesiā electoꝝ: ex hoibus assūp-
tā figurāliter mōstrare voluit. Sup̄ q̄s
creaturas hō assūptus dei filius imper-
petuū regnat. De quo in psalmo. **D**ia
subiecisti sub pedib⁹ eius. **A**lter aut̄ pe-
des dñi idē ih̄u xp̄i significati sūt sancti
p̄dicatores. De q̄bus in deut. scriptū ē
Qui appropinquāt pedib⁹ ei⁹ accipient
de doctrinis ei⁹. **C**estimētū filij dei ali-
q̄i caro eius q̄ a diuinitate assūpta ē. in
diuinis libris figurāliter accipit. De q̄
idūmto carnis esa. vaticinās ait **Q**uis
est iste q̄ venit de eodē. ⁊c. **R**ursus ve-
stimētū eius dē dñi factā ecclesia accipit.
q̄ p̄ fidē ac dilectōem ei cōiūcta est. De
q̄ scriptū ē in psalmo. **D**ñs regnauit de
corē indutus ē: ⁊ in alio psalmo. **L**osē-
siōem et decorē induisti: amict⁹ lu. sicut
vesti. **P**aliū xp̄i ecclesia eius inelligit.
De q̄ i li. gen. scriptū ē: lauit in vino sto-
lā suā h̄ ē in sāguie passionis carnē suā:
et in sāguie v̄ue palliū suū idē ecclesiā.
suā. **C**alciamētū dñi n̄i ih̄u xp̄i mystice
signat incarnatōem ei⁹ quā ex mortali-
tate hūani generis assumere dignat⁹ ē.
De q̄ incarnatōe sua ip̄e p̄ p̄phetam in
psalmo ait. **I**ndumeā extēdā calciamē-
tū meū idē ante plebē gētiū manifesta-
bo incarnatōem meā. **E**gressus aduēt⁹
filij dei in mōm ⁊ regressio ad p̄rem de q̄
bus psalmista ait. **V**isi sunt gressus tui
de⁹ gressus dei mei q̄ ē in factō. De celo
venit in v̄terz virgīs de v̄tero x̄o nascē-
do posit⁹ ē in p̄sepio. **P**ostq̄ oīa imple-
uit p̄ q̄bus a p̄re missus venerat appen-
sua ē i linguo crucis: de cruce aut̄ depo-

sit⁹ corp⁹ sepultū ē: scdm̄ x̄o aiām ad i-
ferna descendit: tertia aut̄ die p̄ potētiaz
sue diuinitatis carnes suā de sepulchro
suscitauit: ⁊ post diē resurrectōis sue q̄-
dragesima die vidētib⁹ aplis ascendit in
celuz. sedet ad dexterā p̄ris: id ē in glia
ei⁹. **H**ij sūt gressus filij dei. **I**ste descen-
dēs in sacris scripturis legit. **A**scendere
dicit̄ d̄s cū fili⁹ carnē ex nobis assūptā
in celū captiam enexit: sicut in psalmo.
Ascēdēs in altuz captiuā duxit. cap. qz
naturam hūani generis q̄ a dyabolo in
mōdo captiuā retinebat assūmēs in celū
secū vbi nūq̄ antea fuerat tāq̄ captiuā
deportauit. **A**bscōde dicit̄ d̄s facies
suā cū se q̄bus dā eoz exigētibus culpis
abscōdit: sicut i p̄lo iudeoz: nūc imple-
tū videm⁹ qz negātes filiū dei sciētā ve-
ri dei ita pdiderūt: vt similes foret gētib⁹
q̄ deū nō nouerūt. **O**ndere dicit̄ d̄s facie
suā: cū respectu gr̄e sue q̄b⁹ vult scilicet
electis suis seipm̄ in corda eoz occulta
inspiratōe instituat: et ad diligēdum se
amorē suū infūdīt. **S**edere dicit̄ nō cor-
palit̄ hūano more s̄ potētōnalr̄ sup̄ oēs
creaturā rōnalē p̄sidere: vt ē illd̄ in psal-
miste. **R**eguit dñs sup̄ gētes de⁹ **S**ede-
re etiā dicit̄ d̄s sup̄ cherubī: qd̄ iterptat̄
m̄ltitudo v̄l plestudo scie: p̄ qd̄ signifi-
cāt̄ sc̄ti anglī seu mētes sp̄ualīū viroz i
q̄b⁹ d̄s visibilit̄ p̄sident et regnat. **I**n ill⁹
em̄ sedet q̄ scia ei⁹ dilectiōe pleni sunt.
In p̄uerbijs q̄ppe salomōis scriptū est.
Aīa iusti sedes est sapie. **S**apia x̄o dei
p̄ris xp̄s ē q̄ i aiab⁹ sc̄toꝝ dicit̄ sedē **D**e-
scēdē dicit̄ in mōm qm̄ aliū nouū qd̄ an-
tea n̄ fecerat i creatura hūana opat̄: sic
fili⁹ dei p̄ris descendisse narrat̄: qm̄ verā
carnē d̄ maria x̄gie p̄p̄t redēptōez n̄faz
suscepit: ⁊ ver⁹ hō fieri digt⁹ ē: n̄ amittē
do quod erat sed assumendo quod non
erat. **D**e cuius descēsiōe idem incarna-
tōe scriptū ē i ps̄. **E**t incliāuit celos ⁊ de-
scēdit: ⁊ t̄li s̄p̄e. ei⁹. **C**elos incliāuit qm̄
ante aduētū suū p̄nūcios angelos siue

Liber Anselmi

pphetas misit q̄ ei⁹ aduētū hoībus nū-
ciarēt. **C**aligo s̄b pedibus ei⁹ fuit q̄ im-
pīj hoīes ob suā maliciā incarnatōez ei-
us agnoscere noluerūt s̄ neq̄ adhuc p̄nt
Stare dicit̄ deus cū nos infirmos id ē
suam creaturā ad penitētiā z cōuersi-
onē paciēter sustinet: vt est illud in aba-
cuk ppheta. **S**tetit et mēsus est terras
et dissoluit gētes. **T**ransire dicit̄ de⁹ cū
de cordibus quorū dā hoīm in quib⁹ an-
tea p̄ fidem crediderūt: postea surripie-
te p̄fidia: vel quolibet delicto: ab eis re-
cedit et ad alios transit quēadmodum
de iudeis ad gentes: de hereticis ad ca-
tholicos: seu de quibuslibet irreligiōsis
et negliētibus punitio suo. **R**ecedere di-
cit̄ deus et ad alios trāsire: qui nō loca-
liter aut visibilibus: sed inuisibilibus oc-
culto iustoz iudicio facere p̄suevit. **A**m-
bulare dicit̄ deus non de loco ad locuz
trāsēudo: q̄ est impiū credere: s̄ ambu-
lare eius est in cordibus sāctoz delecta-
ri: sicut scriptū est: et in habi: abo in eis:
inambulabo et ero illorū deus: v̄l certe
ambulare dei est in sāctis p̄dicatoribus
suis de loco ad locū trāsire loqui dei est
inuisibilibus sine sono vocis: vel q̄libet
strepitu occulte in mētib⁹ sāctoz volū-
tatem suā: atq̄ rectū intellectū inspira-
re: seu futura sāctis reuelare. **Q**ue locu-
tio dei vt quidā volūt̄ tribus modis ac-
cipit̄. **P**rimo nāq̄ mō p̄ subiectā creatu-
ram: sicut ad moysen in rubo igne appa-
ruit: vel sicut ad abrahā: vel iacob et ce-
teris sāctis: quibus in angelis apparere
dignatus est. **S**ecūdo vero mō in som-
nis sicut ad iacob et ad zachariā ppheta-
tam: et ad ioseph sp̄sū marie z in alijs
sāctis quibus secretuz reuelare voluit.
Tercio aut̄ mō neq̄ p̄ creaturā visibilē
neq̄ p̄ hoīem sed occulta tm̄ inspiratōe
inuisibilibus corda suorū tangēdo loquē-
tes effecit: quēadmodū in libris ppheta-
tarū scriptū est cū ip̄i pphete subito af-
flati sp̄ū diuino exclamabāt dicentes: h̄

dicit dñs. **A**liter videre dei est mala ho-
minū sciēdo reprobare: sicut esa. ppheta.
Et vidit et malū aperuit in oculis ei-
us. **I**tē aliter videre dei est nos viden-
tes facere: vt est illud in psalmo **P**roba
me deus et scito cor meū. **H**od⁹ iste lo-
cutōis et in libro beati **J**ob similiter re-
perit̄: vbi de sapiētia p̄ris p̄ q̄ plurima
infima locutus est de deo patre adiecit.
Tunc vidit illā et enarravit z inuestiga-
uit et p̄parauit: idem vidētes facit atq̄
predicātes et inuestigātes atq̄ alijs an-
nunciantes. **C**ognoscere dei est cogno-
scentes facere sicut ait ad abrahā. **N**ūc
cognoui qm̄ timeas dñm. **N**eq̄ enim ī
tempore cognouit qui fecit oīa: ante q̄
fiant: s̄ cognoscere deus dicitur cogno-
scentes facere: vbi qui prius de se qua-
les essent incogniti erant post eius inter-
rogatōem p̄batōem sibimetip̄i manife-
sti fierent: sicut est et illud in lege moysi
de p̄lo israhelitico vt tentez eos inquit
vtrū custodiāt mādata mea an nō. **R**e-
scire dei est quosdā reprobos reproba-
re: sicut illud in euāgelio. **N**escio vos.
Relare dicit̄ deus cum creaturā suam:
q̄ nō vult perire sepe castigat: corripit:
atq̄ flagellat: et flagellando ad se redu-
cit: vel relare dicit̄ deus cum nullū pec-
catum impunitū vult relinquere iustus
est em̄: et ideo omnis iniusticia execra-
bilis est illi: q̄ vt dictum est nullomo-
do impunitā patitur. **T**rasci dicit̄ deus
non anime motus: vel qualibet pertur-
batōe: que illi omnino accidere non po-
test: sed creature delinquēti id est homi-
nibus impijs: et peccātibus: iustam di-
citur inferre vltionem hoc est reddere il-
lis q̄ meruerunt: et vltio diuina iste fu-
ror dicit̄. **P**enitere d̄s dicit̄: nō q̄ mo-
re hoīm p̄ trāsactis opib⁹ suis peniteat
Qui em̄ omnia nouit ante q̄ fiat: p̄ ter-
renis actibus suis penitere non potest.
Sed penitēcia dei est statuta mutare: z
q̄ temporaliter inchoatū fuerat ī aliud
mutare et aut de bono exigentibus cul-

De voluntate dei

pis in malū. Sicut de saul legi penitus
isse deum: q̄ constituisse eū regez. Vel
sicut nūc videmus in p̄lo iudeoz actiū
qui cū esset p̄ls dei ob impietate suam:
facti sunt synagoga sathane. De malo
vero bonum sicut accidit p̄lo gētūz q̄
ante p̄ls dyaboli: mō factus est dei: hec
quippe mō occulto dei iudicio iudas p̄-
ditor: de ap̄latus gradu lapsus: in infer-
ni baratro demersus est: iatro x̄o post
crimen rapacitatis de cruce ad paradi-
sum translatus est. Hanc quoq̄ muta-
tōem de bono ad malū dictum est: siue
de malo ad bonum vt dictū est: que oc-
culto iustoz iudicio dei per seueritatez
iusticie siue per misericordiaz eius fiat:
penitētiā dei dicimus: quod expressi-
us in libro. Jeremi scriptum est. Non
penitere dei est statuta mutare nllō mō
vt est illud in psalmo. Jurauit dominus
et non penitebit eum: id est pater ad fi-
lium tu es sacer. in eternum. Sacerdos
dei patris dictus est filius dei. nō secū-
dum diuinitatem: sed scdm hūanitatez
in qua se pro nobis p̄passionem ⁊ mor-
tem suam acceptabile sacrificiū deo pa-
ter obtulit: vt esset sacerdos qui ⁊ sacrifi-
cium est. Obluisti dicis deus: cū quis
busdaz impijs et peccatoribus non mi-
seretur: quod vtiq̄ nō facit per crudeli-
tatem que in deo nō est: sed p̄ occultum
iustūq̄ dei iudiciū. Indurare dicis de-
quorūdam maloz corda: sicut de pha-
raone rege egipti scriptū est: nō q̄ op̄s
deus p̄potētiā suā eozū corda indu-
rauit: q̄ impiū est ita credere: sed exigē-
tibus eozum culpīs: cuz duricia cordis
quā sibi ipsi oīa mala p̄petrāda nutriunt
nō auferi quasi illos ip̄e induret: quos
iudicio indurari p̄mittit. Dormire dei ē
cū unigenitus filius patris in assumpta
carne mori dignatus est p̄ nobis: cuius
mors recte somnus p̄dictus est. ip̄o di-
cente per Jeremi. p̄p̄tām Ideo quasi
de somno excitatus ⁊ iudi. Et somnus

mutare: ⁊ aut de bono exigentibus cul-
mēs dulcis ē mihi. Aliter dormire dicis
de⁹ cū fides ei⁹ inter p̄speritates huius
mūdi et inter quorūdā corda fidelū nō
vigilat ⁊ dormit. Hāc dormitōez ip̄e tūc
significabat cū in mari inter fluctus ma-
ris dormiuit. Vel certe dormire dei est
anxijs tardius subuenire: sicut est illud
in psalmo. Exurge quare obdor. domi-
ne. Vigilare dei est indefensioem elcto-
rum suoz et vltionē inimicorū suozum
se manifestum demonstrare.

Explicat expositio membroz vesti-
metozum ⁊ actuum dei.

Incipit liber Anselmi Episcopi de
voluntate dei.

Humana ratio cū de deo semp debeat
tractare: et ad laudē eius
aliquid cōueniēter dicere
noīa per que p̄p̄e loquatur nō habet:
sed noīa hoibus data et imposita acci-
pit: et p̄ ip̄m effectū omnipotētiā ei⁹ sal-
tem v̄ tenui oīoe aperire conat: et hoc
facit ex istis rebus colligēs effectū vo-
lūtatis dei scdm occultā iusticiā v̄ secū-
dū miā: vel scdm ire ip̄ius vindictaz.
Ad incōprehensibilē em̄ deitatis p̄p̄e-
tatem aspirare non p̄t. Hinc nos quoq̄
de volūtate dei aliquid dicere cupiētes
actum rex adtēdimus: qm̄ ad ip̄ius cel-
situdinis culmē anhelare nō valemus.
Volūtatem igit dei appellam⁹ q̄cqd in
nobis ip̄e misericorditer opatur reuocā
donos ab errore vel p̄e confirmādo ius-
ticie. Volūtas quoq̄ dicis pena et re-
p̄batio quorūdā dei occulta: districtōe
facta iusticie. Volūtas dei est vt breui-
ter dicā quicqd sit: vt fieri inuenitur in
creaturis. Sed dicis si oīa p̄cedūt ex
volūtate dei: quā constat semp bonam
et rectam esse: tunc oīa et recta sunt: ⁊ si